

Sprawozdanie z działalności naukowej i dydaktycznej pracowników Katedry Religioznawstwa i Badań Porównawczych w 2015 r.

PROF. ZW. DR HAB. ZBIGNIEW DROZDOWICZ

Wykaz realizowanych zadań badawczych

Zadanie badawcze S/P-B/NS/084: Przemiany religijności w Polsce i w Europie

Cel: przeprowadzenie pogłębionej analizy oraz wyjaśnienie sytuacji wybranych religii i form religijności w Europie, w tym Polsce, w warunkach postępującej modernizacji i procesów globalizacyjnych. Badania te miały charakter interdyscyplinarny. Nawiązywałem w nich do tradycji weberowskich, w szczególności do traktowania religii i religijności jako istotnego elementu takiego układu społecznego, w którym religijne oraz pozareligijne elementy życia społecznego wzajemnie się warunkują, wyznaczając kierunki, dynamikę oraz charakter zachodzących w społeczeństwie zmian. Istotne znaczenie w tych badaniach przywiązywaliśmy do wypełnienia przez religie określonych funkcji kulturowych i społecznych. W badaniach tych uwzględnione były zarówno różne wspólnoty chrześcijańskie, jak i pozachrześcijańskie. Stawiam w nich hipotezę, że procesy modernizacyjne i globalizacyjne, wpływając w różny sposób na różne religie i formy religijności, przyczyniają się do istotnych zmian w ich wierzeniach, praktykach kultowych i komunikacyjnych oraz w ich relacjach z pozareligijnym otoczeniem.

Planowane osiągnięcia: Badania te przyczynią się zarówno do powstania bardziej pogłębionej i usystematyzowanej wiedzy na temat życia religijnego w Europie, w tym w Polsce, jak i do podniesienia związanych z tymi kwestiami kultury dyskusji na wyższy poziom. W ich wyniku zaktualizowana i zweryfikowana zostanie wiedza zarówno o zmianach dokonujących się w istniejących od dawna Kościołach i związkach wyznaniowych, jak i w tych religiach i formach religijności, które pojawiły się w niej stosunkowo niedawno, w tym poszerzona zostanie wiedza na temat różnych formy ich uczestnictwa w życiu społecznym.

Upowszechnianie wyników badań: Wyniki badań były i nadal będą prezentowane na różnego rodzaju spotkaniach naukowych (kongresach i konferencjach) oraz upowszechniane w publikacjach artykułowych i książkowych, wydawanych zarówno w języku polskim, jak i angielskim.

Zadanie badawcze S/P-B/NS/086: Racjonalność religii i religijności

Cel: celem tych badań jest opis, wyjaśnienie i ocenienie form racjonalności występujących w religii i religijności pod kątem ich wartości teoretycznej i praktycznej. Wspólnym mianownikiem w tych badaniach jest pojęcie racji. Do racji szczególnie istotnych w nich należą te, które wiążą się z procesami sekularyzacyjnymi i globalizacyjnymi.

Planowane osiągnięcia: Uzyskane wyniki mogą się przyczynić bezpośrednio do lepszego zrozumienia złożonej i uwikłanej w różnego rodzaju konteksty historyczne i kulturowe kwestii racjonalności religijnego myślenia, komunikowania i praktycznego postępowania. Natomiast pośrednio mogą one przyczynić się do lepszego zrozumienia współczesnych procesów kulturowych i społecznych, takich jak zmieniające się języki narracyjne czy procesy sekularyzacyjne i globalizacyjne.

Upowszechnianie wyników badań: Wyniki badań były i nadal będą prezentowane na różnego rodzaju spotkaniach naukowych (kongresach i konferencjach) oraz upowszechniane w publikacjach artykułowych i książkowych, wydawanych – zarówno w języku polskim, jak i angielskim.

Wykaz publikacji

Monografie

Cartesian Rationalism. Understanding Descartes, Peter Lang Edition, Frankfurt am Main, Bern, Bruxelles, New York, Oxford, Warszawa – Wien, ss. 152.

Artykuły

Luki pojęciowe w systemie kartezjańskim, „Roczniki Filozoficzne” t. LXIII, 1/2015, ss. 13-27.

Religioznawstwo w drodze do naukowej dojrzałości, w: *Nauki humanistyczne i społeczne wobec problemów współczesnego świata*, Wydawnictwo Naukowe WNS, Poznań 2015, ss. 559-580.

Wieloczynnikowe wyjaśnianie w religioznawstwie, w: *Spółeczeństwo – kultura – religia. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Zbigniewowi Stachowskiemu*, Wydawnictwo Akademickie AMW, Gdynia 2015, ss. 41-50.
Standardy racjonalności w sferze sacrum i w sferze profanum, „Nauka. Kwartalnik” 3/2015, ss. 59-78
Zastąpić Pana Boga? W sprawie aspiracji i kwalifikacji tzw. ekspertów, „Nauka. Kwartalnik” 4/2015, ss. 31-50.
Standardy racjonalności filozoficznej, „Humaniora. Czasopismo Internetowe” 1/2015, ss. 121-134.
W obronie nauk europejskich i miejsca w nich filozofii, w: *Nauki humanistyczne i społeczne w defensywie czy w ofensywie?*, „Człowiek i Społeczeństwo” XXXIX, 2015, ss. 31-48.
Oświeceniowa destrukcja współczesnej kultury w świetle poglądów Alasdaira MacIntyre’a, „Przegląd Filozoficzny” 3/2015 (95), ss. 7-22.
The Enlightenment period – a continuous source of „light” or the Western world’s spell of fallacies and distortions?, „Człowiek i Społeczeństwo” XL, 2015, ss. 197-2014.
Współczesne problemy filozofii religii, „Przegląd Religioznawczy” 1/2015, ss. 3-13.

Konferencje

IV Międzynarodowy Kongres Religioznawczy, Gdynia 17-20 czerwca, wykład inauguracyjny: *Racjonalność w sferze sacrum i sferze profanum*; referat w sekcji: *Współczesne problemy filozofii religii*.
X Polski Zjazd Filozoficzny, Poznań 15-19 września; 1. *Etosy filozofii* – panel dyskusyjny; 2. *Miejsce filozofii w kulturze polskiej* – panel dyskusyjny.
„Przemiany religii i religijności w warunkach modernizacji i globalizacji”, 13-14 listopada 2015 r., Poznań, referat: *Oświeceniowe uwarunkowania współczesnej kultury w ujęciu A. MacIntyre’a*.

Redakcja czasopism naukowych

„Przegląd Religioznawczy” (czasopismo z listy ERIH) – zastępca redaktora naczelnego;
„Humaniora. Czasopismo Internetowe” (czasopismo z listy B MNiSW) – redaktor naczelny.

Prowadzone zajęcia dydaktyczne

Pensum dydaktyczne 90 godz.

Lingwistyka stosowana: filozofia – I rok, wykład 60 godz.,

Filozofia ogólna, II rok, Filozofia Odrodzenia i Oświecenia, 30 godz.,

Filozofia – specjalność: etyka, II rok, Filozofia Odrodzenia i Oświecenia, 30 godz.,

Seminarium magisterskie – kulturoznawstwo, SUM, 15 godz.

PROF. UAM DR HAB. ARTUR JOCZ

Wykaz realizowanych zadań badawczych

Zadanie badawcze S/P-B/NS/086: Wątki gnostyczne w literaturze polskiej

Cel: Celem tych badań jest analiza, wyjaśnienie natury i opis genezy obecności wątków gnostycznych w literaturze polskiej. W roku 2015 uwaga badawcza skoncentrowana została na fenomenie recepcji gnostycznych oraz gnostyckich kategorii pojęciowych przez wybranych przedstawicieli polskiej literatury romantycznej (Juliusz Słowacki, Zygmunt Krasiński). Równocześnie kontynuowane były prace nad zastosowaniem gnostyckich i neognostycznych kategorii pojęciowych do interpretacji dorobku pisarskiego Brunona Schulza.

Opis zrealizowanych prac: W trakcie prowadzonych badań weryfikacji poddana została hipoteza, która głosi, że w twórczości przywołanych poetów, dramaturgów jest obecny nie tylko wątek walki o niepodległość, ale również wątek gnostycznego poszukiwania istoty Absolutu/Boga oraz gnostycznego namysłu nad naturą otaczającej rzeczywistości materialnej. Wspomnianych już przykładów gnostycznego oraz gnostyckiego sposobu widzenia świata duchowego i materialnego poszukiwano poprzez interpretację *Listu do J. N. Rembowskię* Juliusza Słowackiego oraz *Niedokończonego poematu* Zygmunta Krasińskiego. W trakcie prac analizowano podobieństwa pomiędzy przywołanymi utworami i przemysleniami Stanisławy Hausnerowej oraz Rudolfa Steinera. Następnie gnostyczne widzenie cielesności zaprezentowane przez Słowackiego zostało porównane z wizualizacją ludzkiego ciała, którą w *Kosmosie* zaprezentował Witold Gombrowicz. Jednocześnie kontynuowane były prace badawcze, które powinny

zaowocować (w 2016 r.) monografią poświęconą gnostyckim i neognostycznym kontekstom twórczości Brunona Schulza.

Opis najważniejszych osiągnięć: Przede wszystkim dzięki prowadzonym badaniom wyeksplikowane zostały w wybranych tekstach literackich te elementy gnostycznego myślenia polskich romantyków, które wydają się być prefiguracją kategorii neognostycznych. Prowadzone badania przyczyniły się do powstania bardziej pogłębionej i usystematyzowanej wiedzy na temat religijnego (gnostycznego i gnostyckiego) wymiaru polskiej literatury romantycznej. Zaktualizowana i zweryfikowana została również wiedza na temat problemu materii, materialności, a także natury cierpienia i przyjemności w pisarstwie Brunona Schulza.

Wykorzystanie uzyskanych wyników: Wyniki badań zaprezentowane zostały w postaci artykułu *Ezoteryka a literatura. Geneza artystycznej fascynacji*, który opublikowany został w prestiżowym czasopiśmie „Przegląd Religioznawczy” (zob. wykaz publikacji) oraz w artykule *Skąd dobro? Czy możliwe jest dobro w świecie permanentnych „wpiekłowzięć”?* (zob. wykaz publikacji), który znalazł się w tomie zbiorowym *Pod słońcem gnozy*. Efekty prowadzonych naukowych dociekań przedstawione zostały także w referacie *Religia a literatura. Geneza gnostycznych poszukiwań pisarzy* wygłoszonym na X Zjeździe Filozoficznym w Poznaniu oraz w referacie *Gnostyczność literatury. Przypadek Brunona Schulza*, który prezentowany był na interdyscyplinarnej konferencji naukowej *Nowe wyzwania współczesnej humanistyki* zorganizowanej przez Instytut Filologii Rosyjskiej UAM (zob. wykaz udziału w konferencjach).

Zadanie badawcze S/P-B/NS/084: Przemiany religijności w Polsce i w Europie

Cel badania: Próba zbadania fenomenu obecności gnozy, gnostycyzmu, neognozy we współczesnej kulturze polskiej w warunkach postępującej modernizacji i procesów globalizacyjnych.

Opis zrealizowanych prac: Przeanalizowano wybrane przykłady gnostycznych, duchowych poszukiwań Jerzego Prokopiuka, który jest jednym z najciekawszych polskich popularyzatorów gnozy.

Opis najważniejszych osiągnięć: Analizując wybrane teksty Jerzego Prokopiuka, odkryto, że myśliciel interesująco i swoiście wpisuje się w tradycję propagowania gnozy w Polsce, którą prowadził już Stanisław Przybyszewski.

Wykorzystanie uzyskanych wyników: Wyniki badań zaprezentowane zostały w postaci referatu *Współczesna recepcja gnozy w Polsce. Jerzego Prokopiuka poszukiwanie duchowości* wygłoszonego na międzynarodowej konferencji naukowej *Religia i religijność w warunkach modernizacji i globalizacji*, którą zorganizował WNS UAM (zob. wykaz udziału w konferencjach).

Wykaz publikacji

Publikacje w czasopismach naukowych

Ezoteryka a literatura. Geneza artystycznych fascynacji, „Przegląd Religioznawczy” 1(255)/2015, ss. 39-47.

Rozdziały w monografiach naukowych

Katedra Religioznawstwa i Badań Porównawczych na Wydziale Nauk Społecznych, w: *Nauki humanistyczne i społeczne wobec problemów współczesnego świata*, Wydawnictwo Naukowe Wydziału Nauk Społecznych UAM, Poznań 2015, ss. 211-234.

Czy gnozę można uwolnić od gnostycyzmu? Religijno-filozoficzne poszukiwania Mikołaja Bierdiajewa, w: E. Jeliński, Z. Stachowski, S. Sztajer (red.), *Ratio, religio, humanitas. Miscellanea dedykowane Profesorowi Zbigniewowi Drozdowiczowi*, Wydawnictwo Naukowe Wydziału Nauk Społecznych UAM, Poznań 2015, ss. 251-259.

Skąd dobro? Czy możliwe jest dobro w świecie permanentnych „wpiekłowzięć”?, w: J. Prokopiuk, A. Chudzińska-Parkosadze (red.), *Pod słońcem gnozy*, Wydawnictwo Instytutu Filologii Rosyjskiej UAM, Poznań 2015, ss. 9-17.

Konferencje naukowe z wygłoszonym referatem

Ezoteryka a literatura. Geneza artystycznej fascynacji, referat wygłoszony na IV Międzynarodowym Kongresie Religioznawczym „Religia a społeczno-polityczne przemiany współczesnego świata”, Akademia Marynarki Wojennej, Gdynia 17-20 czerwca 2015 r.

Religia a literatura. Geneza gnostycznych poszukiwań pisarzy, referat wygłoszony na X Polskim Zjeździe Filozoficznym, IF UAM, PAN, Poznań 15-19 września 2015 r.

Gnostycyzność literatury. Przypadek Brunona Schulza, referat wygłoszony na interdyscyplinarnej konferencji naukowej „Nowe wyzwania współczesnej humanistyki” zorganizowanej przez Instytut Filologii Rosyjskiej UAM, Ciążeń 26-28 czerwca 2015 r.

Współczesna recepcja gnozy w Polsce. Jerzego Prokopiuka poszukiwanie duchowości referat wygłoszony na Międzynarodowej konferencji naukowej „Religia i religijność w warunkach modernizacji i globalizacji”, WNS UAM, Poznań 13-14 listopada 2015 r.

Wykaz realizowanych zajęć dydaktycznych

Pensum: 180 godz., wykonane: 195 godz.

Studia stacjonarne na wydziale macierzystym (WNS):

Seminarium doktorskie dla mgr. Mateusza Dekera.

Studia stacjonarne na innym wydziale:

Filozofia, wykład dla studentów I roku Pedagogiki (Pedagogika 11-FZ-11-s) (4x 15h= 60h), WSE.

Filozofia, konwersatorium dla studentów I roku Pedagogiki (Pedagogika 11- FZ- 11 -s) (5x15h= 75h), WSE.

Myśl filozoficzna ludów Azji, wykład dla studentów Katedry Studiów Azjatyckich na Wydziale Neofilologii (09-MFLA-11) 30h, WN.

Filozofia, konwersatorium dla studentów II roku Historii wojskowości na Wydziale Historycznym (05-FIL-36hw) 15h, Wydział Historyczny.

Studia niestacjonarne na innym wydziale:

Etyka – wykład dla studentów I roku (sum) Pedagogiki (Pedagogika 11-ETYK-11-n) 15h, WSE.

Inne osiągnięcia

Recenzja wydawnicza książki habilitacyjnej Elżbiety Przybył-Sadowskiej *Triuno. Instytucje we wspólnocie Lasek 1911-1961*, Wydawnictwo Libron, Kraków 2015.

Recenzja tekstów zamieszczonych w monografii wieloautorskiej M. Rzczycka, I. Trzcńska (red.), *Światło i ciemność. Polskie studia ezoteryczne. Konteksty*, t. VII, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2015.

Stały recenzent czasopisma naukowego „Studia Religioznawcze” UJ.

Członek rady naukowej „Humaniora. Czasopismo Internetowe” (afiliowane przy WNS UAM).

Członek zarządu Polskiego Towarzystwa Religioznawczego.

Członek Rady Programowej Polskiego Stowarzyszenia Badań nad Zachodnim Ezoteryzmem (wspierane przez Katedrę Porównawczych Studiów Cywilizacji UJ).

Współpraca z Laboratorium Niedogmatycznej Duchowości (afiliowane przy Uniwersytecie Gdańskim).

Udział w pracach komisji rekrutacyjnej na studia doktoranckie na WNS UAM.

Członek zespołu do spraw zapewnienia jakości kształcenia na WNS UAM.

DR JULIUSZ IWANICKI

Wykaz realizowanych zadań badawczych

Zadanie badawcze: Filozofia religii i edukacji w koncepcjach pedagogicznych

Cel badania: Celem tego projektu badawczego jest podjęcie niekiedy marginalizowanych koncepcji religijnych, tworzonych w ramach różnych wątków edukacyjnych i wychowawczych, powstałych w nowożytnej i współczesnej filozofii religii. Jednym z założeń tego celu jest teza, że zasadnicze przekonania religijne (bądź areligijne) kształtują się w człowieku w toku procesu wychowania. Hipotezą główną, jaką w tych badaniach się stawia, jest to, czy klasyczna oraz współczesna filozofia religii i myśl religijna nie niesie za sobą niestandardowych i świeckich propozycji pedagogicznych. Hipoteza pomocnicza to myśl, że w filozofii religii, tradycyjne problemy (pytania o Absolut, nieśmiertelność jednostki, znaczenie religii w społeczeństwie) mają nie tylko walor metafizyczny i poznawczy, ale także praktyczny i wychowawczy.

Opis zrealizowanych prac: Edukacja wraz z różnymi modelami religijnymi była przedmiotem utopijnych propozycji nowożytnych (T. Campanella, T. Morus), co podjęto w tych badaniach. Inne wątki pedagogiczne, zaproponowane w tym zadaniu, występują we współczesnej filozofii religii i pojawiają się

w rozważaniach L. Kołakowskiego (kapłan i błazen jako figury wychowawcze), a także polskiej myśli religijnej o charakterze progresywnym (projekt teologii świeckiej).

Opis najważniejszych osiągnięć: W 2015 r. badania dotyczące powyższego projektu przedstawiono na kilku konferencjach we Wrocławiu i Poznaniu. Zanalizowano inkluzywny model edukacji religijnej, przedstawiono koncepcje wychowawcze występujące w myśli T. Campanelli oraz ruchu Medytacji Chrześcijańskiej. Najważniejszym osiągnięciem jest wyróżnienie kilku relacji teleologicznych między filozofią i religią a wychowaniem, co przedstawiono w odpowiednim artykule.

Wykorzystanie uzyskanych wyników: Zakładane osiągnięcia przyczynią się do interdyscyplinarnego poszerzenia pola badawczego na styku filozofii religii oraz filozofii edukacji i pedagogiki, co pozwoli na wzbogacenie badań w tym zakresie, zdominowanych w Polsce przez konfesyjną pedagogikę religii. Wypracowane osiągnięcia potencjalnie mogą także pozwolić zrozumieć, w jaki sposób można edukować i wychowywać współczesną młodzież oraz dorosłych, zainteresowanych indywidualnym podejściem do religii i religijności, w świetle procesów sekularyzacji i globalizacji.

Zadanie badawcze: Przemiany religijności w Polsce i Europie

Cel: przeprowadzenie pogłębionej analizy oraz wyjaśnienie sytuacji wybranych religii i form religijności w Europie, w tym Polsce, w warunkach postępującej modernizacji i procesów globalizacyjnych. Badania te miały charakter interdyscyplinarny. Istotne znaczenie w tych badaniach przywiązywaliśmy do wypełnienia przez religie określonych funkcji kulturowych i społecznych. W badaniach tych uwzględnione były zarówno różne wspólnoty chrześcijańskie, jak i pozachrześcijańskie. Stawiamy w nich hipotezę, że procesy modernizacyjne i globalizacyjne, wpływając w różny sposób na różne religie i formy religijności, przyczyniają się do istotnych zmian w ich wierzeniach, praktykach kultowych i komunikacyjnych oraz w ich relacjach z pozareligijnym otoczeniem.

Opis zrealizowanych prac: W moich badaniach poddano analizie różne przejawy funkcjonowania chrześcijaństwa katolickiego w Polsce, szczególnie tych nurtów, które silnie korespondują z procesami globalizacji. Przyjrzało się wspólnocie Medytacji Chrześcijańskiej, poddano krytyce niektóre koncepcje współczesnych teologów (R. Rynkowski, L. Wiśniewski), odzwierciedlające stosunek do procesów sekularyzacji oraz przemian kulturowo-społecznych. Zbadano także problem wykluczenia niektórych grup niepełnosprawnych w Kościele katolickim. Prześledzono również nowożytny i współczesny dyskurs chrystologiczny, i jego przemiany.

Opis najważniejszych osiągnięć: Najważniejsze osiągnięcia badań zostały przedstawione na konferencjach i kongresie filozoficznym w Poznaniu, a także na konferencji na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Opublikowano również na blogu teologicznym Kleofas popularno-naukową propozycję wybranych modeli filozofia-religia-wychowanie, biorących pod uwagę przemiany religijności w Polsce i na świecie, szczególnie zjawisko tzw. pentekostalizacji katolicyzmu w Polsce.

Wykorzystanie uzyskanych wyników: Wyniki przeprowadzonych i dalej planowanych badań pozwolą na lepsze zrozumienie sytuacji kulturowo-społecznej chrześcijaństwa w Polsce. Mogą pomóc ustalić złożoność wewnętrznego zróżnicowania różnych form religijności w Kościele katolickim, jak i przeanalizować strategię stosunku wybranych teologów oraz nurtów do procesów globalizacji i sekularyzacji. Potencjalnie pozwoli to na bardziej dialogiczne i pluralistyczną recepcję religii w Polsce.

Publikacje naukowe (w pracach zbiorowych)

O ascezie „wewnątrzświatowej” i racjonalności procesów sekularyzacji. Przyczynek do dorobku naukowego Profesora Zbigniewa Drożdźdowicza w: E. Jeliński, Z. Stachowski, S. Sztajer (red.). *Ratio, religio, humanitas. Miscellanea dedykowane Profesorowi Zbigniewowi Drożdźdowiczowi*, Wydawnictwo Naukowe WNS UAM, Poznań 2015.

Filozofia i religia a wychowanie: między świeckimi a religijnymi koncepcjami teleologicznymi w: K. Ratajczak (red.), *Cel – zapomniany fundament edukacji*, Wydawnictwo Naukowe UAM (w druku).

Aksjologia i religia w myśli uczestników Ruchu Społeczeństwa Alternatywnego, w: K. Brzechczyn (red.), *W kierunku społeczeństwa alternatywnego. Myśl społeczno-polityczna i działalność Ruchu Społeczeństwa Alternatywnego 1983-1990*, Instytut Pamięci Narodowej (w druku).

Sprawozdanie z VI Ogólnopolskiej Konferencji „Religia w czasie i przestrzeni”, „Humaniora. Czasopismo Internetowe” 3/2015 (publikacja: marzec).

Konferencje naukowe z wygłoszonym referatem

„Między ekskluzją a inkluzją w edukacji religijnej”, 3.12.2015, Uniwersytet Wrocławski, referat: *Post-sekularna filozofia wychowania jako kierunek inkluzywnej edukacji religijnej*.

„Religia i religijność w warunkach modernizacji i globalizacji”, 13-14.11.2015, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, referat: *(Samo)wychowanie w naukach Światowej Wspólnoty Medytacji Chrześcijańskiej*.

„Utopia a edukacja”, 28.09.2015, Uniwersytet Wrocławski, referat: *Religia i edukacja w Państwie słońca Tomaszę Campanelli*.

X Polski Zjazd Filozoficzny, 15-19.09.2015, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, referat: *Jeżus filozofii a Jeżus religii. Między świeckimi a religijnymi chrystologiami*.

IV Międzynarodowy Kongres Religioznawczy, 17-20.06.2015, Akademia Marynarki Wojennej w Gdyni, referat: *Sekularyzacja w filozofii religii Leszka Kołakowskiego*.

„Cel – zapomniany fundament edukacji”, 21.05.2015, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, referat: *Filozofia i religia a wychowanie: między świeckimi a religijnymi koncepcjami teleologicznymi*.

„O tym się nie mówi – osoby słabosłyszące w edukacji, na rynku pracy i w sferze społecznej”, 8-9.05.2015, Katolicki Uniwersytet Lubelski, referat: *Duchowość i religijność osób słabosłyszących*.

„Religia w czasie i przestrzeni”, 17-18.04.2015, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, referat: *Przemiany religijności katolickiej w Polsce*.

Staże naukowe

Humboldt-Universität zu Berlin (04.05.2015-04.07.2015) – dwumiesięczny zagraniczny staż doktorski w ramach programu „Unikatowy Absolwent” realizowanego ze środków UE

Prowadzenie zajęć dydaktycznych

Pensum dydaktyczne: 210 godz.

Konwersatorium dla studentów I roku Pedagogiki (12 grup) – przedmiot: Filozofia (Wydział Studiów Edukacyjnych UAM)

Wykład i konwersatorium dla studentów I roku Pedagogiki (Ośrodek Zamiejscowy UAM w Pile) – przedmiot: Filozofia

Udział w pracach redakcyjnych czasopism

Członek redakcji „Humaniory. Czasopisma Internetowego”.

Członek redakcji „Kwartalnik Prawo-Ekonomia-Społeczeństwo” (czasopismo punktowane z listy MNiSZW)

Działalność organizacyjna

Członek Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia

Organizator i sekretarz konferencji naukowej „Religia w czasie i przestrzeni” (17-18.04.2015) w ramach Poznańskiego Konwersatorium Religioznawczego

Działalność i członkostwo w towarzystwach naukowych

Polskie Towarzystwo Religioznawcze – członek komisji rewizyjnej w nowej kadencji od czerwca 2015 r.

Towarzystwo Pedagogiki Filozoficznej – organizator i sekretarz planowanego w 2017 r. seminarium pamięci prof. Gniteckiego na temat znaczenia Jego myśli w pedagogice i filozofii

Działalność popularnonaukowa

Dwie recenzje książek naukowych dla portalu histmag.org - <http://histmag.org/author/18543>

Głos w dyskusji na blogu teologicznym Kleofas „Cztery relacje między filozofią a religią”, <http://teologia.deon.pl/cztery-relacje-miedzy-filozofia-a-religia/>

DR SŁAWOMIR SZTAJER

Wykaz realizowanych zadań badawczych

Nazwa zagadnienia: Młodzi dorośli i religia w perspektywie globalnej („Young Adults and Religion in a Global Perspective”)

Cel badania: udzielenie odpowiedzi na pytania, jakie są formy religijności subiektywnej oraz priorytety odnośnie wartości młodych dorosłych w ujęciu globalnym, a także jakie podobieństwa i różnice wykazują one w różnych kontekstach kulturowych

Opis zrealizowanych prac:

- przygotowanie narzędzi badawczych (kwestionariusza ankiety oraz narzędzi niezbędnych do przeprowadzenia wywiadów – Faith Q-Set, zestaw zagadnień do wywiadu częściowo-ustrukturyzowanego) i pilotaż narzędzi,
- tłumaczenie i adaptacja kulturowa narzędzi badawczych,
- szkolenie mające na celu przygotowanie do prowadzenia badań,
- realizacja pierwszego etapu gromadzenia danych przy użyciu kwestionariusza opartego na *Portretowym kwestionariuszu wartości* Schwartza (badania prowadzone w Poznaniu, Gdyni i Krotoszynie).

Opis najważniejszych osiągnięć: Projekt stanowi pierwsze systematyczne zastosowanie metody mieszanej w badaniu subiektywności religijnych. Umożliwi on systematyczne ujęcie w skali globalnej współczesnych form religijności oraz przemian religijności. Zebrane dane i przeprowadzone analizy pozwolą na stworzenie gruntu pod budowę dynamicznego modelu współczesnych subiektywności. W ramach projektu wypracowany zostanie wersja narzędzia badawczego *Faith Q-Sort*, która zostanie dostosowana do użytku globalnego i przetestowana w różnych kontekstach kulturowych. W roku 2015, który jest pierwszym rokiem funkcjonowania projektu, zrealizowane zostały wszystkie ww. zadania badawcze.

Wykorzystanie uzyskanych wyników: wyniki badań zostaną opublikowane w formie publikacji książkowej w języku angielskim oraz w formie artykułów naukowych w czasopismach o zasięgu międzynarodowym.

Wykaz publikacji

Publikacje w czasopismach

Ideony wymiar badań religioznawczych, „Człowiek i Społeczeństwo” XXXIX, 2015, ss. 115-133, Lista B, pkt. 9.

Kartezjusz Chomsky’ego. Uwagi o znaczeniu myśli Kartezjusza dla badań Chomsky’ego nad językiem i poznaniem, „Roczniki Filozoficzne” 63(1)/2015, ss. 85-100, Lista B, pkt. 14.

Zalożeniowość teorii przemian religijnych, „Przegląd Religioznawczy” 1/2015, ss. 121-132, Lista C, pkt. 10.

Redakcja monografii naukowych

Ratio, religio, humanitas. Miscellanea dedykowane Profesorowi Zbigniewowi Drożdżowiczowi, Jeliński Edward, Stachowski Zbigniew, Sztajer Sławomir (red.), Wydawnictwo Naukowe Wydziału Nauk Społecznych UAM (2015), ss. 320, Status: opublikowano.

Rozdziały w monografiach naukowych

Religioznawstwo a nauki kognitywne. Religioznawstwo kognitywne na tle sporów o sposób badania zjawisk religijnych, w *Homo religiosus a psychologia*, Pankalla Andrzej, Kunke Poligrafia (red.), 2015, ss. 139-149, Status: opublikowano; - 2b.

Sacrum jako doświadczenie, zachowanie i kategoria poznawcza. O trzech sposobach badania sacrum, w: *Ratio, religio, humanitas. Miscellanea dedykowane Profesorowi Zbigniewowi Drożdżowiczowi*, Jeliński Edward, Stachowski Zbigniew, Sztajer Sławomir (red.), Wydawnictwo Naukowe Wydziału Nauk Społecznych UAM, 2015, Str. 291-304, Status: Opublikowano; - 2b.

Wpływ uwarunkowań poznawczych na komunikowanie pojęć kontrintuicyjnych. Przykład pojęć religijnych, w *Społeczeństwo, kultura religia. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Zbigniewowi Stachowskiemu*, Kojkoł Jerzy, Guzowska Beata, Wójtowicz Ryszard (red.), Wydawnictwo Akademickie AMW, 2015, ss. 133-140, Status: opublikowano; - 2b.

Redakcja tomów czasopism naukowych

„Człowiek i Społeczeństwo” XXXIX, 2015, Z. Drozdowicz, S. Sztajer (red.), *Nauki humanistyczne i społeczne w defensywie czy w ofensywie*.

Udział w grantach badawczych

Young Adults and Religion in a Global Perspective: A cross-cultural, comparative and mixed-method study of religious subjectivities and values in their context (28500188K1), 2015-01-01, partner zagraniczny (badacz lokalny).

Konferencje naukowe i seminaria naukowe z wygłoszonym referatem

10 Polski Zjazd Filozoficzny, Poznań 15-19 września 2015, referat: *Zalożeniowość teorii przemian religijnych*.

IV Międzynarodowy Kongres Religioznawczy, Gdynia 17-20 czerwca 2015, referat: *Religia i poczucie rzeczywistości w ujęciu kognitywno-semiotycznym*.

„Religia i religijność w warunkach modernizacji i globalizacji”, Poznań 13-14 listopada 2015, referat: *Formy i uwarunkowania przekonań religijnych w nowoczesnym świecie*.

Wykaz realizowanych zajęć dydaktycznych

Filozofia (konwersatoria) – na kierunku: pedagogika, 8 x 15 godz.

Inne osiągnięcia

– udział w organizacji 4 ogólnopolskich lub międzynarodowych kongresów i konferencji naukowych, w tym trzy ww. konferencje (sekretarz naukowy konferencji lub sekretarz naukowy sekcji) oraz członek komitetu organizacyjnego konferencji „Religia w czasie i przestrzeni”;

– udział w pracach redakcji czasopism „Człowiek i Społeczeństwo” oraz „Humaniora. Czasopismo Internetowe”;

– udział w szkoleniu poświęconym metodologii Q i przeprowadzaniu wywiadów w ramach badań nad współczesnymi przemianami religijności (Turku, Finlandia, 19-25 listopada 2015);

– pełnione funkcje w UAM: koordynator programu Erasmus, koordynator ECTS, pełnomocnik dziekana ds. międzynarodowej i krajowej wymiany studentów;

– nagroda Rektora III stopnia.

Przy Katedrze Religioznawstwa i Badań Porównawczych działa Poznańskie Konwersatorium Religioznawcze. Skupia ono młodych badaczy, doktorantów i studentów specjalizujących się w różnych dyscyplinach nauki i zainteresowanych problematyka religioznawczą. Ważnym zadaniem realizowanym w ramach Konwersatorium jest prowadzenie debaty naukowej oraz upowszechnianie wyników badań religioznawczych poprzez organizowanie konwersatoriów i seminariów, ogólnopolskich konferencji naukowych, a także organizowanie wykładów polskich i zagranicznych badaczy religii oraz przedstawicieli różnych organizacji religijnych.

W 2015 r., oprócz cyklicznych spotkań, zorganizowano wykład Gesze Gyatso zatytułowany „Historia bon – najstarszej tradycji duchowej Tybetu”, spotkanie z przedstawicielem neopogan oraz następujące seminaria:

– mgr Mateusz Deker, *Wychcie poza czas czy kreacja czasu świętego? O praktyce astanga vinyasa jogi*, 11.05.2015;

– dr Marek Woszczyk, *Apokaliptyczny mit Eliasza Artysty i kryzys we wczesnonowożytnym świecie protestanckim*, 30.03.2015;

– dr Rafał Ilnicki, *Gry komputerowe i religia. Próba opisu fenomenologicznego*, 16.03.2015;

– dr Sławomir Sztajer, *Struktura sacrum. Od fenomenologii do kognitywistyki*, 26.01.2015;

– mgr Remigiusz Szauer, *Koncepcja tożsamości narracyjnej Charlesa Taylora w zastosowaniu badawczym. Studium przypadku – religijność i duchowość młodzieży skrzyżtuskiej 2014*, 12.01.2015.

Ponadto konwersatorium było organizatorem ogólnopolskiej konferencji naukowej „Religia w czasie i przestrzeni” (Poznań, 16-17 kwietnia 2015), podczas której wygłoszono ponad 50 referatów.